

POSUDEK

vedoucí na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Bc. Katrin Tarkhounová

Téma práce: Motivace k genderově netradičním vysokoškolským oborům

Autorka, Bc. Katrin Tarkhounová, se ve své diplomové práci rozhodla prozkoumat specifika motivace vysokoškolských studentů, kteří se ve svém studiu připravují na genderově netypické povolání. Přestože je genderová problematika u nás v popředí vědeckého zájmu posledních dvacet let a v dané oblasti vzniklo nesčetně publikací, je zřejmé, že i současná populace dětí a dospívajících se s genderovými stereotypy ze strany rodičů i učitelů setkává poměrně často. Na druhé straně však mají současní mladí oproti minulým generacím větší šanci, že ve svém okolí potkají i víc dospělých autorit, které podpoří jejich zájmy a profesní orientaci překračující genderovou konvenci. Autorka ve své práci retrospektivně sleduje, jak se vyvíjela motivace oslovených studentů k genderově netypické profesi, jakou roli v ní sehrálo jejich okolí i to, jakým způsobem svou profesní volbu aktuálně reflektují. Zvolené téma je společensky aktuální a přístup, který k němu autorka zvolila, se z hlediska hlubšího porozumění situace uvedených studentů jeví jako adekvátní a slibný.

Diplomová práce je koncipována do dvou částí – teoretické a empirické. Teoretická část je rozvržena do patnácti hlavních kapitol. Autorka v nich postupně vysvětluje základní terminologii (pohlaví, gender, pohlavní a genderová identita, stereotypy a základní socializační vlivy). V dalších sleduje působení genderu ve vztazích, nerovnovážné postavení žen a mužů na trhu práce, včetně školství. V posledních kapitolách se soustředí na volbu typických i netypických povolání mužů a žen, na rozdíly v jejich kognitivních schopnostech a v morální orientaci.

Empirickou část tvoří kvalitativní sonda. Autorka uskutečnila semistrukturované rozhovory se sedmi vysokoškolskými studenty, kteří si zvolili genderově netypickou profesi. Získaná data analyzovala pomocí *interpretační fenomenologické analýzy (IPA)*. Výsledky souhrnně prezentuje v interpretační části a v diskusi je pak v zobecněné formě konfrontuje s formulovanými výzkumnými otázkami a s poznatky uvedenými v teoretické části. Závěr je celkovým shrnutím práce.

Sled kapitol předložené diplomové práce byl zvolen vesměs přiměřeně, i když některé hlavní kapitoly (např. *Vliv očekávání a Význam hraček i her*) by měly být podřazeny jiným (zde pod kap. *Vliv procesu socializace na utváření genderu*). Autorka vychází především z česky a anglicky psaných monografií, okrajově i z českých časopiseckých studií, zahraniční výzkumné stati chybí. V textu prokazuje vynikající porozumění sledované problematice. K tématu přistupuje s velkou citlivostí a zároveň s vyváženým a přiměřeně kritickým postojem. Jde bezpochyby o tvořivou práci s dobrou jazykovou úrovní. Vedoucí oceňuje i autorčinu osobní sebereflexi, kterou uvádí (v kap. 16.8) ještě předtím, než prezentuje svůj výzkum.

Výzkumná sonda byla provedena s využitím sedmi semistrukturovaných rozhovorů. I když se nejedná o příliš velký výzkumný vzorek, podařilo se na jeho základě autorce vytěžit velké množství zajímavého kvalitativního materiálu. O tom svědčí i bohatá interpretační část, v níž jsou zachycena společná témata i postoje a tendence vyplývající z osobní reflexe respondentů. Z hlediska metody *IPA* se tento vzorek jeví jako ještě přijatelný, pro diplomovou by však byl adekvátní poněkud početnější soubor, čehož si je autorka vědoma. V interpretační části

prokazuje výborné porozumění tomuto metodologickému přístupu, který zároveň zevrubně popisuje, a také schopnost jeho teoretická východiska a postupy aplikovat na vlastní data. Možná by stálo za to se ještě zaměřit i na některé typy argumentací, které např. naznačují, že dotazovaní museli již mnohokrát před druhými svou volbu obhajovat, a také na imponující míru jejich profesní sebereflexe. Výsledky ovšem i takto představují hlubokou sondu do některých aspektů genderově netypické profesní motivace. Nálezy jsou velmi podnětné z hlediska výchovného působení rodiny i školy a rozšiřují poznatky, které u nás byly v této oblasti dosud publikovány.

V závěru práce autorka reflektuje limit spočívající v nízkém počtu respondentů, plynoucí z jejich obtížné dostupnosti i neochoty poskytnout rozhovor k danému tématu. Naznačuje zde, že by data získaná od dalších respondentů při jejich nedostatečném zpracování teoreticky mohla snížit validitu nálezů, což je poněkud zvláštní argumentace týkající se uvedeného omezení. Tyto a další drobné připomínky se však – s ohledem na celkově vysokou kvalitu práce – nejeví jako podstatné.

Předložená diplomová práce splňuje všechny předepsané požadavky. Autorka dospívá k velmi zajímavým a podnětným poznatkům a prokazuje dobrou orientaci ve sledované problematice. Vzhledem k výše uvedenému navrhuje vedoucí její hodnocení v rozmezí známek:

„velmi dobře - výborně“

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 29. 5. 2015